

Sygn. akt IX Ca 73/15

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Krystyna Skiepmo SO Dorota Ciepek
Protokolant:	prac. sąd. Magdalena Kufel

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2015 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z wniosku D. W., W. W. i C. W.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą
w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców od postanowienia Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 6 listopada 2014 r., sygn.
akt I Ns 64/14,

postanawia:

I. oddalić apelację,

II. zasądzić od wnioskodawców na rzecz uczestniczki kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt IX Ca 73/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy D. W., C. W., W. W. wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika (...) S.A. z siedzibą w K., na nieruchomości stanowiącej ich własność położonej w D., stanowiącej działki nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Szczytnie prowadzona jest księga wieczysta nr (...) za jednorazowym wynagrodzeniem ustalonym przez biegłego sądowego oraz o zasądzenie od uczestnika kosztów postępowania.

W uzasadnieniu podali, że przez grunt stanowiący ich własność przebiega linia energetyczna 220 kV wchodząca w skład przedsiębiorstwa uczestnika, która znajdowała się tam już w momencie nabycia jej od poprzedniego właściciela. Ma ona długość 2.395 m, natomiast strefa ochronna wynosi w poziomie skrajnych przewodów po 30m, co daje

łącznie 143.976,00 m². Wnioskodawcy zwracali się do uczestnika o uregulowanie zasad korzystania przez niego z nieruchomości, jednakże wezwanie to pozostało bez odpowiedzi. Jednocześnie podkreślili, że zlecieli wykonanie dokumentacji technicznej przedmiotowej linii bieglemu rzeczoznawcy, który wycenił wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na kwotę 1.661.783,04 zł.

(...) S.A. z siedzibą w K. wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie od wnioskodawców na jego rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu podniósł zarzut zasiedzenia służebności przesyłu. Podał, że napowietrzna linia energetyczna 220 kV relacji O. I- O. była przekazana poprzednikowi prawnemu uczestnika na podstawie obowiązujących wówczas przepisów i najpóźniej w dacie 30 czerwca 1974 r. przyłączona do napięcia, co wskazuje, że była ona własnością poprzedników prawnych uczestnika i użytkowali ją oni od tego czasu. Podkreślił, że do 2007r. nieruchomość wnioskodawców pozostawała własnością Skarbu Państwa. Powyższe wskazuje że uczestnik nabył w dobrej wierze uprawnienia do utrzymywania znajdującej się nad nieruchomością napowietrznych linii energetycznych wraz z możliwością wstępu na nią w zakresie niezbędnym do jej utrzymania. Zatem okres zasiedzenia służebności przesyłu należy liczyć od dnia 2 lutego 1989r. i w związku z tym uczestnik zasiedział służebność przesyłu z dniem 2 lutego 2009r. Podkreślił, że uczestnik jest następcą prawnym zakładu energetycznego będącego przedsiębiorstwem państwowym i korzysta z gruntu wnioskodawców na prawach posiadania służebności gruntowej.

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w Szczytnie oddalił wniosek. Oddalił wniosek uczestnika o zasądzenie od wnioskodawców kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawcy D. W., W. W. i C. W. są właścicielami nieruchomości stanowiącej grunty rolne zabudowane, składającej się z działek nr (...), położonej w S. i D., dla której prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w Szczytnie księga wieczysta nr (...). Ich udziały w nieruchomości wynoszą odpowiednio –D. W. 1/2 i W. W. oraz C. W. w 1/2 części na zasadach majątkowej małżeńskiej wspólności ustawowej.

Nieruchomość powyższą wnioskodawcy nabyli na mocy umowy sprzedaży z dnia 5 listopada 2007r. od Skarbu Państwa-Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w O..

Na nieruchomości tej znajduje się napowietrzna linia energetyczna 220 kV relacji O.I – O.. Na działce nr (...)znajdują się słupy wsporcze linii o numerach od (...), natomiast na działce nr (...)słupy o nr (...). Realizację inwestycji w postaci budowy linii energetycznej napowietrznej 220 kV O.rozпочęto w 1971 r. Działki nr (...)stanowiły wówczas własność Skarbu Państwa.

Inwestycję w imieniu Skarbu Państwa realizował Zakład (...) w Ł., któremu decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w W. z dnia 31 marca 1971 r. udzielono pozwolenia wodno-prawnego na przejście linią energetyczną napowietrzną nad rzeką N..

Projekt budowy linii elektroenergetycznej 220 kV O. - O. został uzgodniony z Dyrektorem Okręgowym Kolei Państwowych w W., Wojewódzkim Zarządem dróg Publicznych w W. oraz Rejonowym Zakładem (...) w O..

Jak ustalił Sąd Rejonowy decyzją z dnia 21 maja 1971r. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w O. udzieliło Zakładom (...) w Ł. pozwolenia wodnoprawnego na prowadzenie linii napowietrznej 220 kV z O. do O.. Korzystanie z linii elektroenergetycznej kV 220 O. I- O. nastąpiło od 1972r.

Na mocy zarządzenia nr (...) Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...)z dnia 12 sierpnia 1975r. w sprawie dostosowania terenowej organizacji energetyki do podziału administracyjnego Państwa utworzony został Zakład (...)obejmujący m.in. Zakład (...)z siedziba w O..

Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów nr 57 z dnia 30 grudnia 1988r. uległo podziałowi m.in. Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w B.. W wyniku powstało Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) z siedzibą w O..

Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993r., z dniem 12 lipca 1993r. dokonano podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) z siedzibą w O. w celu przeniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W.. (...) S.A. w W. przejęły m.in. linię 220 kV O..

Z dalszych ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że we wrześniu 2007r. nazwa spółki (...) została zmieniona na (...) S.A. Uchwałą z dnia 5 grudnia 2007 r. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. przejęła część majątku (...) S.A.

Uchwałą z dnia 27 listopada 2008 r. nazwa spółki (...) Spółka Akcyjna uległa zmianie na (...) Spółka Akcyjna. Następnie uchwałą z dnia 19 grudnia 2012 r. nazwa spółki (...) Spółka Akcyjna uległa zmianie na (...) Spółka Akcyjna.

Linia energetyczna znajdująca się na nieruchomości wnioskodawców jest eksploatowana przez uczestnika. Przed wszczęciem postępowania wnioskodawcy wezwali uczestnika do odpłatnego ustanowienie służebności przesyłu, jednakże ten nie ustosunkował się do ich żądań.

Przedmiotowa nieruchomość jest wykorzystywana przez wnioskodawców do uprawy rolniczej. Wnioskodawcy zlecili S. W. sporządzenie opinii w celu ustalenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Świadek S. W. w listopadzie 2013r. sporządził opracowanie z którego wynika, że powierzchnia użytkowanych działek zajętych pod linię energetyczną wynosi 289,8751 ha. natomiast ilość zainstalowanych słupów 24 szt. Wielkość gruntu zajętego bezpośrednio przez słupy i wyłączonego z produkcji wynosi 276,00 m², zaś łączna zajęta przez linię energetyczną powierzchnia gruntu wynosi 143.700,00 m². Wartość wynagrodzenia została wyliczona przez niego na kwotę 1.661.783,04 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego roszczenie wnioskodawców nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem doszło do nabycia w drodze zasiedzenia przez uczestnika służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Korzystanie ze spornej linii elektroenergetycznej nastąpiło od 1972 r. Linia energetyczna ta była od chwili wzniesienia w zarządzie Zakładu (...) w O.. Następcą prawnym Zakładu jest od dnia 12 lipca 1993r. uczestniczka postępowania (...) S.A. Działki, na których posadowiona jest linia elektroenergetyczna w dacie oddania do korzystania linii, do 5 listopada 2007 r. była własnością Skarbu Państwa. Od tej daty przeszła na własność wnioskodawców. Ponieważ sporna linia elektroenergetyczna wybudowana została na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, przedsiębiorstwo państwowe, które użytkowało tę linię, z uwagi na treść art. 128 k.c., przed dniem 01.02.1989 r. nie mogło być posiadaczem samoistnym nieruchomości lub służebności gruntowej, gdyż był nim Skarb Państwa, w którego imieniu i na którego rzecz władało nieruchomością lub służebnością. Przedsiębiorstwo Państwowe w obowiązującym do dnia 01.02.1989 r. stanie prawnym w istocie było tylko dzierżycielem służebności. Przepis art.128 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 01.02.1989 r. otworzył państwowym osobom prawnym możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych. Przy czym art. 128 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 01.02.1989 r. nie przekształcił ex lege stosunków własnościowych państwowych osób prawnych, w odniesieniu do tych składników mienia, które w tym dniu były w zarządzie tych osób prawnych. Nie skutkowało to przejściem posiadania z mocy prawa ze Skarbu Państwa na rzecz państwowych osób prawnych. Uczyniły to przepisy regulujące strukturę majątkową państwowych osób prawnych w postaci Zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. Od tej daty należy liczyć okres posiadania prowadzący do nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Zdaniem Sądu Rejonowego należało przyjąć, że poprzednik prawny uczestniczki postępowania objął posiadanie w dobrej wierze. Zgodnie bowiem z art. 7 k.c. jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Domniemanie dobrej wiary dotyczy każdego zachowania, z którym określone przepisy łączą skutek prawny zależny od dobrej lub złej wiary. Domniemanie to nie zostało wzruszone przez wnioskodawców. należy zatem przyjąć, że uczestnik z dniem 12.07.2013 r. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, co do linii elektroenergetycznej będącej na nieruchomości wnioskodawców. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na mocy art. 520 § 1 k.p.c. uznając, że koszty postępowania strony ponoszą we własnym zakresie.

Powyższe postanowienie zaskarżyli w całości wnioskodawcy zarzucając w apelacji:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie tj.:

- art. 140 k.c., gdyż funkcja ochronna prawa własności wnioskodawców została naruszona. Niezasadnie bowiem Sąd Rejonowy stwierdził, że upłynął trzydziestoletni okres posiadania przedmiotowej służebności gruntowej, a następnie przesyłu;

- art. 285 § 1 k.c. ponieważ Sąd Rejonowy nie uwzględnił orzecznictwa Sądu Najwyższego, z którego wynika, że termin biegu zasiedzenia służebności gruntowej liczy się od dnia nabycia własności nieruchomości obciążonej przez nowego właściciela, a zatem w rozpoznawanej sprawie od daty nabycia przez wnioskodawców nieruchomości tj. od 5 listopada 2007 r.;

- art. 7 k.c., gdyż uczestnik postępowania jest posiadaczem służebności w złej wierze. Jako profesjonalista posiada pełną dokumentację dotyczącą swoich uprawnień w zakresie posiadanych linii elektroenergetycznych i gruntów oraz ich właścicieli. W związku z tym miał pełną świadomość faktu, że posiada nieuregulowaną służebność przesyłu;

- art. 230 k.c., gdyż korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu nawet w dobrej wierze nie uchyla obowiązku zapłaty wynagrodzenia;

- art. 247 k.c., ponieważ do chwili nabycia przez wnioskodawców przedmiotowych nieruchomości, ich właścicielem oraz właścicielem linii elektroenergetycznych był Skarb Państwa, zatem zasiedzenie służebności było niemożliwe;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie w zakresie art. 233 k.p.c., poprzez nierozważenie całości materiału dowodowego i pominięcie okoliczności wskazujących na ujemne przesłanki zasiedzenia służebności. Sąd nie powołał biegłego do ustalenia należnego wnioskodawcom wynagrodzenia.

Wskazując na powyższe zarzuty wnioskodawcy domagali się zmiany zaskarżonego postanowienia i uwzględnienia wniosku o ustanowienie na rzecz uczestnika służebności przesyłu na ich działkach za wynagrodzeniem wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania za obie instancje, ewentualnie wnieśli o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od wnioskodawców solidarnie na jego rzecz kosztów postępowania przed Sądem II instancji według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał na trafność orzeczenia Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Nie jest zasadny zarzut skarżących naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 140 k.c. Przepis ten stanowi, że w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą. Zakres korzystania z rzeczy jest określony między innymi przez ustawy, które dopuszczają ograniczenie a nawet wyłączenie prawa własności. Jednym z takich przykładów jest instytucja zasiedzenia, która prowadzi do ograniczenia lub pozbawienia właściciela prawa własności (art. 172 § 1 k.c.).

W sprawie uczestnik podnosząc zarzut zasiedzenia służebności przesyłu działał w granicach określonych przez ustawę. Nie naruszał tym samym uprawnień wnioskodawców wynikających z art. 140 k.c.

Wbrew zarzutom skarżących dotyczących przesłanek nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił i ocenił te przesłanki.

Ze względu na odpowiednie stosowanie do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie (art. 292 k.c.), dla stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, niezbędne jest spełnienie łącznie dwóch przesłanek: posiadania służebności oraz upływu czasu, którego długość zależy od dobrej lub złej wiary posiadacza, objęcia służebności w posiadanie, przy czym należy podkreślić, że posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Zgodnie z art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. W ramach istotnych okoliczności mających znaczenie dla oceny nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej należy uwzględnić treść art. 176 k.c. dopuszczającego doliczenie okresu posiadania poprzedników przedsiębiorcy energetycznego, ale pod warunkiem, że podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CSK 433/13, LEX nr 1486971).

Należy podzielić stanowisko Sądu Rejonowego, które również reprezentowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że do dnia 1 lutego 1989 r. uczestnik postępowania nie miał zdolności prawnej do nabycia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu. Do dnia tego obowiązywał art. 128 k.c., który utrzymywał zasadę jednolitej własności państwowej, czyli przed dniem 1 lutego 1989 r., państwowe osoby prawne (w tym przedsiębiorstwa państwowe) wykonywały uprawnienia związane z własnością nieruchomości wprawdzie we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa, jako jedyne go dysponenta własności państwowej. Dopiero od tej daty państwowe osoby prawne uzyskały status osób prawnych, a zatem mogły być podmiotami praw i obowiązków, co odnosi się również do możliwości nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowych odpowiadających służebności przesyłu.

Ponadto, gdy zarówno właścicielem nieruchomości obciążonej jak i posiadaczem służebności gruntowej oraz właścicielem nieruchomości władnącej był Skarb Państwa, nie mogło w ogóle dojść do zasiedzenia służebności przesyłu, gdyż właściciel nie może nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej jego własność. Zgodnie z art. 285 k.c. służebność gruntowa obciąża jedną nieruchomość na rzecz każdorazowego właściciela innej nieruchomości, przy czym chodzi o dwie różne nieruchomości w znaczeniu prawnorzeczowym, a więc należące do różnych właścicieli. W związku z tym nieruchomość władnąca i nieruchomość obciążona nie mogą być własnością (pozostawać w użytkowaniu wieczystym) tej samej osoby. Służebność gruntowa jest prawem na rzeczy cudzej, a zatem właściciel nieruchomości nie może nabyć przez zasiedzenie służebności na swojej (własnej) nieruchomości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, LEX nr 530696).

W okresie obowiązywania art. 128 k.c., wyrażającego konstrukcję jednolitej własności państwowej, zasiedzenie własności przez przedsiębiorstwo państwowe na swoją rzecz, także w odniesieniu do działek stanowiących własność osób fizycznych, było niedopuszczalne (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 roku, III CZP 70/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 64 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1993 r., II CRN 146/92 - nie publ.). Wprawdzie przepis ten został znolizowany ustawą z dnia 31 stycznia 1989 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11), a następnie ustawą dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321) uchylony, to jednak zmiany te nie miały mocy wstecznej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1996 r., I CKU 38/96, Prok. i Pr.-wkl. 1997, nr 4, s. 27). Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała jednak przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu

cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie tej ustawy.

Dopiero w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464) uregulowano, że: "grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyjątkiem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu wejścia w życie ustawy w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa, stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego; nie narusza to praw osób trzecich; uprawnienia państwowych gospodarstw rolnych do będących w dniu wejścia w życie ustawy w ich zarządzie gruntów stanowiących własność Państwa reguluje odrębna ustawa". Prawo zarządu istniejące w dniu 5 grudnia 1990 roku po stronie państwowych osób prawnych w stosunku do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy (z wyjątkiem gruntów PFZ) przekształciło się więc z mocy prawa z tym dniem w prawo użytkowania wieczystego w rozumieniu kodeksu cywilnego, natomiast w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności (tak uchwała składu siedmiu sędziów - zasada prawna - Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 118 i z dnia 11 października 1990 r. III AZP 13/90 nie publ.).

Skoro w okresie od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 1 października 1990 roku (utrata mocy art. 128 k.c.) Zakład (...) w dalszym ciągu tylko miał w zarządzie (w dzierżeniu) przedmiotowe urządzenia energetyczne, to nie był ich posiadaczem. We wskazanym okresie nie mógł również biec termin zasiedzenia. Z jednej strony termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu mógł zacząć swój bieg dopiero po uchyleniu art. 177 k.c. stanowiącego, iż przepisów o nabyciu własności przez zasiedzenie nie stosuje się, jeżeli nieruchomość jest przedmiotem własności państwowej. Z drugiej zaś przy uwzględnieniu faktu, że w tym czasie termin zasiedzenia nie mógł też biec na rzecz Skarbu Państwa, skoro był on właścicielem przedmiotowych urządzeń energetycznych oraz właścicielem działki, na której były one posadowione. W dniu 5 grudnia 1990 roku - na podstawie wskazanej powyżej ustawy - doszło jednak do uwłaszczenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O. i jego skutkiem było m.in. przekształcenie jego zarządu w odniesieniu do urządzeń energetycznych w posiadanie odpowiadające treści służebności przesyłu, tj. w posiadanie zależne nadające się do zasiedzenia służebności.

Sąd Okręgowy uznał również, że Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, iż uczestnik wykazał za pomocą przedłożonych przez siebie dokumentów swoje następstwo prawne po przedsiębiorstwie państwowym uwłaszczonym w 1990 roku. Odnosząc się do przeniesienia posiadania, wskazać trzeba, że § 4 zarządzenia nr (...) Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993 roku stanowi, że na Zakład (...) S.A. w O. przechodzą z dniem 12 lipca 1993 r. uprawnienia i obowiązki przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O., zatem i posiadanie również w odniesieniu do spornej linii, co wynika z załącznika do tego zarządzenia. Wcześniej zaś, zarządzeniem nr (...) Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1988 r. wraz z załącznikiem utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w O., któremu przydzielono składniki mienia przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w B., a przedmiotem działania tego przedsiębiorstwa była m.in. budowa, rozbudowa, modernizacja i remonty sieci elektroenergetycznych. Sieci zaś, zgodnie z art. 3 pkt 11 prawa energetycznego, to instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, należące do przedsiębiorstwa energetycznego. Sieci więc, niezależnie od struktury własnościowej, były w posiadaniu zakładu (...), a do przeniesienia posiadania dochodziło w sposób formalny, wynikający z dokumentów. Podkreślić przy tym należy, że chodzi o posiadanie w zakresie służebności odpowiadającej treści dzisiejszej służebności przesyłu, nie zaś o posiadanie prowadzące do nabycia własności nieruchomości.

Co najmniej zatem od 12 lipca 1993 r. po stronie uczestnika ma miejsce posiadanie zależne służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Z uwagi na fakt, że w sprawie termin biegu zasiedzenia rozpoczął się przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c., co nastąpiło w dniu 3 sierpnia 2008 r., a koniec biegu okresu zasiedzenia przypadał już po tej dacie, wskazać należy na stanowisko Sądu Najwyższego, które podziela Sąd Okręgowy, że okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega

doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139, LEX nr 1316046, Biul.SN 2013/5/5).

Nie są trafne zarzuty skarżących, iż Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że wnioskodawca był posiadaczem służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu w złej wierze.

Zgodnie z art. 7 k.c. jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Przepis ten nakazuje zatem przyjąć, iż wejście w posiadanie nastąpiło w dobrej wierze, co oznacza założenie, iż posiadacz był w usprawiedliwionym przekonaniu, iż dana rzecz stanowi jego własność. Ze względu na ustanowione w tym przepisie domniemanie dobrej wiary, wnioskodawców obciążał obowiązek wykazania złej wiary uczestnika, gdyż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

W złej wierze pozostaje posiadacz, który wie lub przy dołożeniu należytej staranności powinien wiedzieć, że nie przysługuje mu prawo podmiotowe do posiadanej rzeczy (por. np. Komentarze do art. 224 Kodeksu cywilnego, Gniewek Edward, Wyd. Zakamycze 2001).

W sprawie wnioskodawcy nie wykazali, iż uczestnik lub jego poprzednik prawny wiedzieli lub przy dołożeniu należytej staranności powinni wiedzieć, że nie przysługuje im prawo do korzystania ze spornej nieruchomości w zakresie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

Istotne przy tym jest, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego dla oceny dobrej lub złej wiary posiadacza liczy się chwila objęcia nieruchomości w posiadanie, zwłaszcza wtedy, gdy ubiega się on o zasiedzenie nieruchomości, a późniejsza zła wiara posiadacza, jeśliby nawet były ku niej podstawy nie ma już znaczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., II CNP 15/13, LEX nr 1411305). O przypisaniu posiadaczowi dobrej lub złej wiary przy wykonywaniu posiadania decydują okoliczności opisujące jego stan świadomości w chwili objęcia władztwa nad rzeczą (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010 r., III CSK 57/10, LEX nr 852661).

Nie są dlatego trafne zarzuty skarżących, sprowadzające się do stwierdzenia, że dobrą wiarę zasiadającego posiadacza wyłącza wiedza o prawie własności przysługującym osobie trzeciej w wyniku zbycia nieruchomości. Powstała po objęciu w posiadanie wiedza posiadacza służebności, że nie przysługuje mu prawo do korzystania z nieruchomości, a zatem również okoliczność, że nieruchomość zmieniała właściciela, nie ma znaczenia dla oceny dobrej wiary.

W świetle dokonanych ustaleń istnieje podstawa do przyjęcia, że organ zarządzający Zakładem (...) wiedział, że zarówno urządzenia jak i działka na której się one znajdują stanowią własność państwową, a zatem że linie energetyczne, którymi zarządza, eksploatuje zgodnie z prawem. Nie można też uznać, że nie miał wiedzy co do tego, iż z dniem 5 grudnia 1990 roku został uwłaszczony mieniem państwowym, a tym samym, że z tą datą przedmiotowe urządzenia weszły ex lege w skład jego przedsiębiorstwa (art. 49 k.c.) i w związku z tym, że stał się w zakresie treści służebności, posiadaczem zależnym działki na której były one posadowione. W chwili jego uwłaszczenia został bowiem użytkownikiem wieczystym zarządzanych dotychczas przez niego nieruchomości i uzyskał własność związanych z nimi linii energetycznych. Wtedy bowiem nastąpiło rozdzielenie prawa własności działki nr (...) nadal stanowiących nieruchomość państwową i prawa przedsiębiorstwa Zakładu (...), w skład którego weszły eksploatowane przez niego nieruchomości wraz z liniami energetycznymi (porównaj: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13, LEX nr 150452).

Wskazany przez skarżących wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 r. (II CSK 594/08, LEX nr 510969) nie odnosi się, wbrew twierdzeniom wnioskodawców, do zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności gruntowej, lecz do wynagrodzenia za korzystanie przez posiadacza tej służebności z nieruchomości osoby trzeciej bez ustalonego prawa do takiego korzystania. Wnioskodawcy domagali się zapłaty wynagrodzenia za ustanowienia służebności przesyłu, a zatem ich roszczenie miało związek z ustanowieniem określonego prawa do nieruchomości, a nie z bezumownym korzystaniem przez uczestnika z nieruchomości. Przesłanki orzekania o wynagrodzeniu w tych

dwóch sytuacjach są inne. W związku z tym wskazane orzeczenie jako odnoszące się do innego stanu prawnego nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie.

Z tych wszystkich względów uznając, że z dniem 12 lipca 2013 roku uczestnik nabył służebność w drodze zasiedzenia, oddalenie wniosku wnioskodawców o ustanowienie służebności za wynagrodzeniem było ze wszelkich miar uzasadnione.

Stąd też na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., apelacja wnioskodawców jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu.

O kosztach postępowania przed Sądem II instancji orzeczono na zasadzie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z § 7 pkt 3 w zw. z § 12 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013, poz. 490). Z uwagi na niewątpliwą sprzeczność interesów stron, Sąd Okręgowy obciążył wnioskodawców kosztami postępowania apelacyjnego.